

Az ynevi építészet

A Godorai birodalom

Az öröknek hitt Kyr Birodalom pusztulása, egy új kor eljövételét jelezte Ynev világán. A Hatodkort, mely vad háborúival, belviszályaival, méltán kiérdemelte a Káoszkor nevet. Új kultúrák születtek szinte a semmiből és ősi kultúrák alakultak át, vagy estek áldozatul a kor sötét árnyékának. A császárság bukása azonban nem rántotta magával a kyr civilizációt és évezredes hagyományait, ami valóságos csodavolt – és a hordozófaj megdöbbenő életerejére vallott. Azok akik túléltek Orwellával és teremtményeivel folytatott háborút, új birodalmak létrehozását tűzték ki célul. Isteneikbe, új vezetőikbe vetett hitük vezérelte őket, és egykori birodalmuk újraépítése volt az álmuk. A történelem ismerői tudják, hogy ezt ugyan nem sikerült elérniük, de kísérleteik nélkül a hetedkori Ynev számos területe – politikai, gazdasági és kulturális szempontból is – más képet mutatna. A Káoszkor első zavaros évszázadait követően Ó-Kyria utódaként az „idegen” faj, három jelentősebb és egymástól független „államot” hozott létre: a Godorai Birodalmat, a Ryeki Démoncsászárságot és a Dawa Birodalmat.

Talán a Káoszorból maradt ránk a legkevesebb írásos emlék, építészeti-tervrajz és alaprajz, de neves épületeiben a romboló idő kevés kárt okozott. Így ezek a neves építmények nagy része még ma is rendíthetetlenül hirdeti a kor vadságát, zűrzavarát és re-

ménytelen küszködését Kyria egykori dicsőségének visszaállítására. A kialakuló három nagy államalakulat közül kettő – a Godorai Hercegség és a Ryeki Császárság – tudatosan vállalta és hirdette a kyr örökség továbbvitelét. De a későbbi Dawai Birodalom is az ó-kyr alapokra épült. Az alábbiakban, a legtovább fennmaradt államalakulat, a Godorai Birodalom építészeti emlékeit ismerhetjük meg.

Godorai Birodalom

A bukást követő évszázadokban hozták létre azok a kyr nemesek, akik később csak Godora hercegeinek nevezték magukat. E birodalom lett otthona a legtöbb ó-kyr kulturális értéknek. A birodalom földrajzi elhelyezkedése és éghajlata kitűnő lehetőséget kínált kyr építészeti hagyományok felélesztéséhez. Központja Erion volt. Északi határa pedig egészen az Elátkozott Vidékgig terjedt, de egykor a SHERAL nyugati lejtője és a jelenlegi Déli Városállamok területeinek egy része is a Birodalomhoz tartozott. Területeit pontosan soha nem lehetett meghatározni, mivel az állandó háborúk folytonosan változtatták – még virágzása idején is – határait. A Godorai-öböl partmenti sávját népesítették be legsűrűbben a kyr letelepedők. A kikötői települések, városok mellett a bentebb húzódo magaslatokon, domboldalakon is több

várost építettek. Ezek a területek lettek a későbbiekben legfejlettebbek – gazdaságilag és kulturálisan is – és mint kiderült a betolakodók ellen is jól védhetőnek bizonyultak. Védve voltak az időjárás szeszélyeitől, a viharoktól, szökőáraitól. A hátszág és a külső helytartóságokban viszont mindennaposak voltak a harcok, így ezek többsége, „barbár” vidék maradt. Ezeken a területeken az építészet csak védelmi – katonai – szempontok szerint fejlődött és kevés helyet biztosított a kultúrának és épületeinek.

A birodalom alapítói és vezetői helytartóságokat hoztak létre, amely élén a helytartó állt. A helytartóságok a kor lehetőségei szerint egységesek voltak és a kyr civilizáció újbóli felemelkedéséért küzdöttek. Ősi isteneket imádtak és szertartások is a tradíciók alapján zajlottak. A hatalmas tudással azonban mégsem tudtak mit kezdeni, hiszen godora vezetői inkább katonák voltak semmint tudósok. Az állandó csatározások – amit a környező államokkal vívtak – akadályozták hajdani birodalmuk megújulását, s a kyr hagyományok lassan feledésbe merültek. Ahogyan egykori dicső birodalmuk létrehozására tett kísérletük is.

A „menekülő” kyrek, művészeti értékeinek zömét magukkal vitték az új birodalom területére. Így az építészeti iskolák legtöbbször is itt koncentráltak. A városok építésének ügye az uralkodó és közvetlen alattvalói, a Godorai Nagy Tanács kezében volt. A nagyobb tervekről azonban maga a város vagy a terület döntött. A kezdeti időszakban, az egykor egységes iskolák különböző és sajátos építési terveket tártak a birodalom vezetői elé. A kezdeti versengés sok vizsályt robbantott ki az iskolák között, intrikáik csak hátráltatták a birodalom fejlődését. A kisebb iskolák lassan megszűntek, de a nevesebbek közül is többen elvesztek. A versengést a Tyereg-oria Godora művészeti tanoda nyerte meg. Sikerességét nemcsak kitűnő művészeinek, hanem az iskola köré csoportosult harcos iskolának, a Giarey-eknek is köszönhető – így azután jelentős politikai befolyásra is szert tettek. Ezek a harci iskolák a művészet pártfogói voltak, de valószínű azonban, inkább az iskola politikai érdekeinek védelmére jöttek létre. A Tyereg-oria Godora iskola a felfedezés kori építészet alapelveit követte, amit még ó-kyr őseiktől örökölt. Ilyen volt a véd-falvak, véd-városok építése is. Nagy hangsúlyt fektettek a

katonai építkezésekre. Erion is az iskola kitűnő mesterei keze alatt kezdte el fejlődését és lett a Városok Városa. Az iskola sikeres munkája nyomán általános érvényűvé válik a szabályos városépítés elmélete és gyakorlata. A háztömbök alapjait negyedenként változtatták. De legtöbbször csak méretbeli eltérések voltak. Viszonylag egyszerű utcakép volt a jellemző, és a házakat kívülről majdnem teljesen zárt homlokfalakkal jellemezték. A középületeket és a közteleket is ugyanebbe a rendbe próbálták szorítani. Ez a városterv szolgált alapul évszázadokon át a godorai városok építéséhez. A városok lakónegyedei korlátozás nélkül növekedhettek – természetesen csak akkor, ha a város urai erre engedélyt adtak. Az ó-kyr felfedezéskori építészettől eltérően, a stílusból hiányzott az agresszivitás. A zárkózottság, melykezetben még nyugalmat árasztott, feledtette a birodalom határain kívül tomboló káosz. A tervekkel, alkotásokkal a közösséget próbálták szolgálni. Az egyszerűbb formákra törekedtek, ugyanis a birodalom urai tiltották a kései kyria dekadens stílus irányzatait. A vezetők a nagyszabású magánépítkezéseket is megtiltották. A főépítész vagy kinevezett segédei nélkül nem lehetett építkezésbe kezdeni, s aki ezt megszegte, az magas pénzbírságra, börtönre, egész különleges esetekben, halálra ítélték.

A középületeknél az oszlopsorokat a legtökéletesebb mértani pontossággal sorakoztatták fel – így a szemlélőben azt a benyomást keltették, mintha hős kyr harcosok tartanák vállukkal az épületek homlokozatát. Szakrális építészetükben próbálták megvalósítani elképzeléseiket az eszményi építészetről, a mérték és a rend alapján. Templomaikba belecsempészték a színházépítészet elemeit, így ezek a szentélyek a későbbiekben – ahogy a birodalom kezdte elveszíteni hatalmát és az istenekbe vetett hitüket – lassan színházként is szolgáltak, miközben megőrizték eredeti funkciójukat is. A birodalom bukása előtti évtizedekre azonban már teljesen elvesztették szakrális feladatukat. Jó példája ennek az erioni Tér Színház, amiben egykor Weila oltára díszelgett. Az épületek díszítései is leegyszerűsödtek, de a díszítmények nagy része mégis a hagyományos

kyr formakincset idézte. A növényforma ornamentikák hullámvonalakká és spirálisan futó, egyszerű alakzatokká alakultak át. A késői Godorában már állatszobrok is felkerültek épületeikre. Sok helyen még most is fellelhetők az ekkor keletkezett vízköpők, amelyek szintén állatokat, mitikus lényeket formáznak.

A legtöbb energiát és pénzt Erion fejlesztésére fordították. A város napról napra változott. Amikor a birodalom katonai és mágikus potenciálja hanyatlásnak indult, akkor Godora kénytelen volt feladni területeinek egyes részeit. A legtöbb „felszabadult” terület kikerült ugyan a kyr politikai fennhatóság alól, ám a kyr kulturális befolyás továbbra is érvényesült. Ezekben a vidékeken sajátos kultúrkonglomerátumok alakultak ki, melyek folyton bizonygatták a kyr örökségtől való függetlenségüket – ami nem volt igaz -, ugyanakkor igyekeztek oly színben feltüntetni magukat, mintha Kyriánál régebbi hagyományok folytatói lennének – ami szintén nem felelt meg a valóságnak.

A falvak és a feladott területek lakói a nagyobb városokba vándoroltak. Erionban lassan kialakult a város politikai, gazdasági és társadalmi szerkezete, a városi maggal és a falusi környékkel, arisztokráciával és polgársággal. A még el nem vesztett kisebb városokat sem hagyták el teljesen. Ide a – lassan polgárosodó – katonaaρισztokráciát telepítették be és erőd valamint menedékvárakat hoztak létre. A következő években Erion fejlődését a kényszerhelyzet és a védelmi feladatok sokasága határozta meg. Ekkorra a Godorai Birodalom tényleges hatalma csupán Erion óriási területére korlátozódott. P.sz. 1024-ben a város uralkodóhercege parancsot adott a „kis birodalom” fallal való körbevételére. A városfal hamarosan a függetlenségének feltétele és szimbóluma lett. A hatalmas munkálat az egész államot mozgósította és a birodalom még teljes bukása előtt

létrehozta Ynev legnagyobb városfalát. A birodalom azonban már nem volt képes megvédeni, az amúgy is egyre inkább elnéptelenedő területeit, így mindenki a főváros, Erion falai közé-köré települt. Az idegenek bevándorlása egyre nagyobb méreteket öltött, így mára a Városok Városa lakóinak száma tizenötmillióra becsülhető.

Erion mellett – szinte párhuzamosan – egy másik nagy város építése is elkezdődött. A munkálatok legalább ugyanolyan nagyságrendűek voltak, akár a fővárosban. Rehgur városának építését, a Tyereg-oria Godora építészeti iskolából eltávozó Alrey Heisraal mester kapta meg. (Sokak szerint a mester sikerét és iskolájának 500 éven át tartó fennmaradását csakis annak köszönhetette, hogy a Godorai Nagy Tanács egyik helytartói székében, nagybátyjának családjába és annak rokonai ültek). A város eredeti rendeltetése elsősorban, az északról fenyegető veszélyek feltartóztatása volt. Ezzel az előretolt véd-várossal Eriont próbálták megóvni a betolakodóktól. Az elképzelés sikerét bizonyítja, hogy Rehgur falai több támadást is visszavertek. Biztos védelmében bízva, a hadászati építkezések lassan a háttérbe szorultak, és megjelentek a kulturális jellegű épületek. Gyógy- és fürdőhelyek, bordélyházak, helytartósági palota, színházak és amfiteátrumok nőttek ki s semmiből, eszelős gyorsasággal. A város urai és építészei lassan eltávolodtak a godorai építészeti normáktól és annak szigorú szabályaitól. Különös keverékstílus jött létre – a városon belül – a kései kyr hagyományok egyvelegével. Godora urai felszólították Rahgur városát, hagyjon fel örült tervei megvalósításával, mert amit csinálnak, az ellenkezik a birodalmi törvényekkel. Ám a becsvágyó helytartó és az építészeti iskola ellenállt a parancsnak. Ezért Godora Nagy Hercege, az iskolát felszámolta, a helytartót és csatlósait kivégeztette. Ezzel alá is írták a város halálos ítéletét. A város teljesen elpusztult, romjai azonban még most is állnak, Erion és az Elvesztett Lelkek Tava között.

1999.07.

Szerző: S.J.

Forrás: Rúna magazin V.évf./3.szám

Szerkesztette: Magyar Gergely